

Jolanda van den Hurk is werkzaam als coördinator van het maatjesproject Vrij & Verder bij Vrijwillige Hulpdienst (VHD)

Eindhoven. Het project Vrij & Verder voorziet in een nazorgbehoefte aan ex-gedetineerden, TBS-gestelden en/of hun relaties.

Jolanda werkt sinds 1989 met de doelgroep justitiabelen. Na het volgen van de HBO-opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en een stage bij de afdeling jeugd en zedenzaken bij de politie was zij geïnteresseerd geraakt in de drijfveren van criminelen waarna zij is gaan werken bij Reclassering Leger des Heils. Vervolgens is zij in 2000 aan de slag gegaan als coördinator Vrij & Verder bij de VHD.

De VHD is een onafhankelijke, zelfstandige stichting die al veertig jaar hulpverlening organiseert in de regio Zuidoost Brabant. Ongeveer 300 vrijwillige medewerkers bieden ondersteuning aan zelfstandig wonende stads- en dorpsgenoten op het gebied van welzijn en zorg. De VHD richt zich vooral op de hiaten in het bestaande hulpaanbod door het inzetten van vrijwilligers. Mensen die geen of onvoldoende hulp krijgen van de professionele hulpverleningsinstanties kunnen een beroep doen op de VHD. Zo helpen vrijwilligers in het project Vrij & Verder ex-gedetineerden bij hun terugkeer in de maatschappij. *"Onze maatjes kiezen voor vrijwilligerswerk omdat ze weten dat ze op hún manier het verschil kunnen maken en andere mensen weer op weg kunnen helpen. Of dat nu is door in en rond huis klusjes te doen, door er samen op uit te trekken, door samen iets leuks te doen, door mee te gaan naar de specialist, door iemand sociaal of fysiek in beweging te brengen of door de boel administratief op orde te brengen, bij VHD Eindhoven kunnen vrijwilligers het maatje worden dat ze willen zijn. Ze zijn geen hulpverlener of persoonlijke vriend, maar als maatje zijn ze wel net zo onmisbaar."*

Sinds 2000 bestaat het maatjesproject Vrij & Verder dat voorziet in de nazorgbehoefte aan ex-gedetineerden, TBS-gestelden en/of hun relaties in Eindhoven en omliggende regio. *"Het project Vrij & Verder is bedoeld voor iedereen die in aanraking is geweest met justitie en zijn leven weer op de rails wil krijgen. Vrij & Verder haalt deze mensen uit een sociaal isolement en brengt ze weer in de maatschappij. Dat, en het feit dat het gemotiveerde hulpvragers zijn, zorgt ervoor dat zij veel minder terugvallen in het oude patroon."* De maatjes helpen de hulpvragers bij het vinden van een zinvolle dagbesteding (bijvoorbeeld bij het vinden van een baan of vrijwilligerswerk), vrijetijdsbesteding (bijvoorbeeld samen sporten) en praktische zaken (zoals administratie). *"Het maatje is iemand tussen een vr-*

riend en een hulpverlener die samen met de hulpvragers leuke én moeilijke dingen doet. Het maatje ondersteunt hulpvragers bij het laatste stapje terug in de maatschappij, het opnieuw opbouwen van een sociaal netwerk. Daarnaast biedt het maatje praktische ondersteuning en gaat hij eventueel mee naar instanties." Het project is een samenwerkingsverband van Reclassering Nederland, Reclassering Leger des Heils, Novadic Kentron, het Justitiepastoraat, de Raad van Kerken en de Vrijwillige Hulpdienst Eindhoven. Het project wordt gefinancierd door de gemeente Eindhoven en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Als coördinator Vrij & Verder is Jolanda belast met de ontwikkeling van beleid, de werving en selectie van vrijwilligers, intakegesprekken met hulpvragers, individuele begeleiding van vrijwilligers, de organisatie van trainings- en intervisiebijeenkomsten voor maatjes, voorlichting van verwijzers (o.a. reclasseringsorganisaties, woonbegeleidingsvormen en het Gevangeniswezen) en communicatie richting stakeholders. Daarnaast participeert zij als coördinator Vrij & Verder in het RESO-overleg voor veelplegers die een ISD maatregel hebben opgelegd gekregen. Aan het overleg dat maandelijks plaatsvindt in het Veiligheidshuis Eindhoven neemt naast Vrij & Verder, het Gevangeniswezen, Reclassering Leger des Heils, Novadic Kentron, MEE, GGzE, de Gemeente en Rentree (onderdeel st. Anna Klooster) deel. Daarnaast kunnen de politie en woningcorporaties geconsulteerd worden. Doel van het overleg is te komen tot een sluitende integrale aanpak van veelplegers in detentie op de gebieden van wonen, dagbesteding en zorg. Het aanbod van Vrij & Verder richt zich dan op de resocialisatiefase van veelplegers.

In het project Vrij & Verder spelen de vrijwilligers een belangrijke rol als maatje. Niet iedereen is hiervoor geschikt. Maatjes moeten over voldoende sociale vaardigheden, levenservaring en mensenkennis beschikken, stevig in hun schoenen staan, communicatief sterk zijn, ruimdenkend en kritisch zijn, gevoel voor humor hebben, integer en geduldig zijn. Daarnaast moet een maatje een verklaring van goed gedrag kunnen overleggen en een dagdeel per week beschikbaar zijn. Welk maatje het meest geschikt is hangt af van de hulpvraag. Daarnaast spelen ook geslacht, leeftijd, afkomst, geloofsovertuiging en interesses van de hulpvragers een rol. Zoals niet iedereen geschikt is om te fungeren als maatje komt ook niet iedere hulpvragers in aanmerking voor een maatje. (Ex)gedetineerden moeten een verblijfsadres (een dak boven hun hoofd) hebben, uit de regio Eindhoven komen, over voldoende motivatie beschikken, niet overheersend verslaafd zijn en in staat zijn om een contact aan te gaan. *"Mensen hebben vooraf vaak een bepaald beeld van een crimineel. Gaandeweg het maatjescontact gaat het niet meer om het delict maar om de mens. Als je iemand niet als mens ziet krijgt deze*

persoon nooit een kans om zich positief te onderscheiden, terwijl iedereen een tweede kans verdient."

Een belangrijke succesfactor voor het project Vrij & Verder is dat het maatje op gelijke voet staat met de hulpvragers. Er is geen sprake van een afhankelijkheidsrelatie zoals tussen een cliënt en een hulpverlener. Daarnaast is het maatjescontact op vrijwillige basis ontstaan, de hulpvragers is gemotiveerd om deel te nemen anders had hij wel afgezien van het maatjescontact. Tevens is een vrijwilliger in tegenstelling tot een professional niet gebonden aan tijd en procedures. Vrijwilligers kunnen dankzij hun ruime insteek, dingen bereiken die voor een hulpverlener veelal niet of moeilijker haalbaar zijn. Uitgangspunt blijft dat het maatjesaanbod aanvullend werkt op de professionele hulpverlening.

Een belangrijk knelpunt bij de nazorg van ex-gedetineerden vormen de lange wachtlijsten en bezuinigingen binnen de reguliere hulpverlening. Zeker daar waar geen forensisch kader meer aanwezig is. Een gevaar is dat hierdoor de vrijwillige hulpverlening als alternatief wordt aangewezen voor professionele hulpverlening. Daarnaast is ook het maatjescontact eindig, dit terwijl er vaak sprake van een kwetsbare doelgroep met een complexe meervoudige problematiek die niet (zelfstandig) in staat is om de regie over hun eigen leven te voeren. Blijvende ondersteuning van de hulpvragers is dan wenselijk.

In de toekomst willen Vrij & Verder en de betrokken partnerorganisaties uit het Veiligheidshuis nog meer dan nu het geval is "binnen beginnen". Gedurende detentie wordt al het een en ander geregeld voor de gedetineerde voor het moment dat hij terugkeert in de maatschappij, zoals onderdak en een uitkering. Daarnaast komt het contact tussen een maatje en de hulpvragers bij voorkeur al in detentie tot stand.

Wilt u meer weten van het project Vrij & Verder neem dan contact op met Jolanda van den Hurk.

Jolanda van den Hurk
Coördinator Vrij & Verder
Vrijwillige Hulpdienst (VHD) Eindhoven
Raiffeisenstraat 1a
5611 CH Eindhoven

website: www.vhd-eindhoven.nl
e-mail: jolanda@vhd-eindhoven.nl
telefoon: 040-233 39 43
mobiel: 06-831 67 870

